

Köszöntő

A magyar történettudomány kimagasló egyénisége, Györffy György akadémikus a közelmúltban, 1997. augusztus 26-án töltötte be 80. életévét. Folyóiratunk szerkesztői és számunk szerzői ebből az alkalomból köszöntik őt, további termékeny alkotómunkát kívánva, és hozzá jó egészséget.

Györffy György munkássága sokkal jobban ismert annál, hogysem részletes bemutatásra szorulna. Közismert, hogy kutatási területe az őstörténettől az Anjouk koráig terjed. Ezen belül mindig különös figyelmet szentelt annak a korai, 1200 előtti időszaknak, amelyre nézve a forrásanyag különösen szegényes. Behatóan vizsgálta ezért a magyar krónikairódalom szöveghagyományának bonyolult kérdését (*Krónikáink és a magyar őstörténet* Bp. 1948., új kiadása: Bp. 1993.). A tudomány azonban nemcsak ezzel kapcsolatos eredményeit, köztük a 13. századi gestaíró, Ákos mester „felfedezését” köszönheti neki, hanem az 1131 előtti oklevelek régóta várt kritikai kiadását is (*Diplomata Hungariae Antiquissima* I. Bp. 1992.). Forrástanulmányaiiban fontos helyet kapott a legrégebbi és legproblematisusabb történeti munka elemzése (*Anonymus. Rejtély avagy történeti forrás?* Bp. 1988.). A 10–11. század kutatása felelt meg legjobban különleges kutatói adottságainak, mert bámulatos invencióját és kombinatív készségét a kisszámú adat feldolgozásában tudta legjobban kamatoztatni. Ennek legjobb példája a *Tanulmányok a magyar állam eredetéről* (Bp. 1959.) c. írása, amelyben új és meglepő teóriák egész sorát fejtette ki, nagymértékben befolyásolva történészek és régészek következő nemzedékeinek gondolkodását. A korai magyar történeten belül kezdettől fogva különösen érdekelte a magyarság keleti kapcsolatainak kérdésköre, oly mértékben, hogy orientalisztikai tanulmányokat is végzett. Ebből születtek *A magyarság keleti elemei* (Bp. 1990.) és a *Napkelet felfedezése* (Bp. 1965.) c. munkái.

Györffy György ama kevés történész egyike, aki egyformán képes az analízisre és eredmények összefoglalására. A legfáradtságosabb kutatói aprómunkából, adatok tízezreinek egybeillesztéséből és minuciózus elemzéséből született *Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza* c. kézikönyve (eddig három kötet I–III.: A–K. Bp. 1963–87.), amelyet megjelenése óta nem nélkülözhet a történettudomány és a rokon tudományok egyetlen művelője sem. Merőben más jellegűek azok a művei, amelyek szintézisalkotó képességéről tanúskodnak. Elsőként a főváros születésének izgalmas történetét írta meg a 14. század elejéig a *Budapest története* első kötetének részeként (Bp. 1973.). (Ez a munkája most önálló kötetben is megjelent: *Pest–Buda kialakulása* Bp. 1997.) Utána következett legismertebb könyve, az *István király és műve* (Bp. 1981.), majd a tízkötetes *Magyarország története* első kötete (Bp. 1984.), amelyben a honfoglalástól 1116-ig terjedő időszak részletes történetét foglalta össze.

Győrffynek, noha kitűnő előadó volt, soha nem adatott meg, hogy egyetemen taníthasson. Ideológiailag nem volt elkötelezett semmilyen irányban, ezért amíg a pártállam fennállt, nem kerülhetett katedra közelébe, azután pedig már a kora akadályozta ebben. Tanítványai mindazonáltal számosan vagyunk. Nem szóban, hanem írásban, írásaival tanított, és talán még hatékonyabban, mint ha előadásokat tartott volna. Műveit olvasva nagyon sok mindent tanulhattunk és tanulhatunk tőle: szakszerűséget, pontosságot, világosságot, egyszerű és szép magyar stílust, a legfőképpen azonban tárgyilagosságot és az adatok feltétlen tiszteletét. Reméljük, hogy nem hiányoznak ezek az erények abból a kötetből sem, amellyel most köszöntjük.

Engel Pál